

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/185/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113221220
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 11. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8113221220.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu v právnej veci navrhovateľky: Q. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom P., ul. P. XX, právne zastúpenej: JUDr. Jozef Karabaš, advokát so sídlom Sabinov, Ružová 10, proti odporcovi: Rapid lite životná poisťovňa, a.s. Košice, Garbiarska 2, IČO: 31 690 904, právne zastúpeného: JUDr. Gabriel Gulbiš, advokát so sídlom Košice, Nĕmcovej 22, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 10C/191/2013-137 zo dňa 11.04.2014 takto jednohlasne

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni trovy odvolacieho konania vo výške uvedenej v písomne vyhotovenom rozsudku na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jozefa Karabaša, advokáta v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ō v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že: „Zamieta návrh na prerušenie konania.

Zrušuje rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/1568/2012 zo dňa 19.01.2012,

Odporca je povinný nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške, ktorá bude uvedená v písomnom vyhotovení tohto rozsudku na účet jeho právneho zástupcu, v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku“.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že účastníci konania uzavreli poisťovnú zmluvu, na základe ktorej bolo dojednané poistenie na dobu 10 rokov. Ďalej vychádzal zo skutkových zistení, podľa ktorých podaním zo dňa 07.04.2008 oznámil odporca navrhovateľovi zánik poistenia z dôvodu doručenia žiadosti navrhovateľa na zrušenie poisťovnej zmluvy. Odporca si uplatnil voči navrhovateľovi právo na zaplatenie sumy 168,45 Eur na Arbitrážnom súde v Košiciach s poukazom na Všeobecné obchodné podmienky.

Ďalej zo zistení, že rozhodcovský súd - Arbitrážny súd v Košiciach vydal rozhodcovský rozsudok 19.01.2012, ktorým zaviazal navrhovateľa na zaplatenie sumy 168,45 Eur a trov rozhodcovského konania vo výške 276,- Eur. Ďalej vychádzal z tvrdenia navrhovateľa, podľa ktorého pri uzatváraní poisťovnej zmluvy mu nebolo objasnené ako sa budú riešiť prípadné spory medzi zmluvnými stranami, nebol upozornený na rozhodcovskú doložku ani na to, že prípadné spory by mali byť prerokované pred iným orgánom než súdom.

Prvostupňový súd tak prijal na takto zistený skutkový stav právny názor, podľa ktorého zmluva uzavretá medzi účastníkmi - poisťná zmluva je zmluvou spotrebiteľskou. Mal za to že pri uzatváraní zmluvy nebola individuálne a osobitne dojednaná zmluvná podmienka vo vzťahu k rozhodcovskej doložke. Podľa jeho názoru išlo o vopred pripravenú podmienku, ktorej obsah nebolo možné meniť na základe rokovania strán. Poukázal na to, že navrhovateľ nebol oboznámený o rozdiel medzi rozhodcovským konaním a súdnym konaním a ani nemal vzhľadom na svoje skúsenosti s takýmito zmluvami dôvod sa sám dopytovať na tieto okolnosti odporcu. Práve tieto okolnosti mu mal vysvetliť odporca, čo preukázateľne nespravil.

Poukázal na ustanovenie § 52 ods. 1, § 52 ods. 3, § 52 ods. 4, § 53 ods. 1, § 53 ods. 2, § 53 ods. 3, § 53 ods. 4 písm. h), § 53 ods. 5, zákona číslo 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 40 ods. 1, § 41 ods. 1 zákona číslo 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

Návrh na prerušenie konania, ktorý bol podaný odporcom zamietol prvostupňový súd a odôvodnil to tým, že podľa jeho názoru nie sú splnené zákonné podmienky na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Mal za to, že predložený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II.ÚS 499/2012 zo dňa 10. 07. 2013, ktorý odporca pripojil k návrhu na prerušenie konania sa týka iba procesných nedostatkov postupu všeobecných súdov v súvislosti so zásadou kontradiktórnosti, ktorej porušenie znamenalo zásah do konkrétnych ústavných práv odporcu.

O trovách konania rozhodol prvostupňový súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a priznal úspešnému navrhovateľovi právo na náhradu trov konania, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia vo výške 204,10 Eur ako odmena za poskytnutú právnu službu.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie odporca. Navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal odporcovi náhradu trov konania, ktoré dodatočne vyčíslil.

V odvolaní ďalej uviedol, že poisťnú zmluvu navrhol navrhovateľovi uzavrieť tretí subjekt nezávislý od odporcu a to sprostredkovateľka poistenia J. N.. Prvostupňový súd vôbec vo svojom rozhodnutí nezdôvodnil ako sa vyrovnal s dôkazom odporcu a to záznamom sprostredkovateľky poistenia, inak blízkej príbuznej osoby. Zo záznamu totiž jednoznačne vyplýva, že sprostredkovateľka informovala navrhovateľku s alternatívnou formou riešenia sporov pred súdom rozhodcovským. Súd tento označený dôkaz nepodrobil žiadnemu súdnemu prieskumu, a preto jeho rozhodnutie je arbitrárne a nepreskúmateľné.

V odvolaní ďalej uviedol, že súd konal v rozpore, keď pripísal tvrdeniam a výpovedí navrhovateľa najvyššiu dôkaznú váhu a nehodnotil aj ostatné listinné dôkazy, ktoré predložil a označil odporca a ktoré dobrovoľne podpísal samotný navrhovateľ na znak súhlasu so svojou prejavenu vôľou a právnym úkonom, teda uzavretím poisťnej zmluvy.

Je nespochybniteľné, že vstupoval odporca do poisťného vzťahu s navrhovateľom ako informovaným spotrebiteľom, pričom predložil aj listinný dôkaz a to záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve zo dňa 08.11.2007.

Poukazuje na to, že rovnako ako navrhovateľ, tak aj on vstupoval do základného poisťného vzťahu ako dobromyseľný účastník s tým, že všetky ustanovenia poisťného vzťahu boli dojednané medzi navrhovateľom a sprostredkovateľom poistenia a to vrátane rozhodcovskej doložky. Súd tieto okolnosti nepodrobil náležitému súdnemu prieskumu tým, že nehodnotil správne záznam sprostredkovateľa poistenia a nepovažoval ani za potrebné vypočuť ho. Jediným argumentom a určite nie dôkazom v konečnom dôsledku zostalo pre navrhovateľa a súd vo veci preukázania ich tvrdenia o tzv. neprijateľnej podmienke v podobe rozhodcovskej doložky v poisťnej zmluve len dôkaz spočívajúci vo formálnom porovnaní textu rozhodcovskej doložky v zmluve s textom obsiahnutým v § 53 ods. 4 písm. r) zákona číslo 40/1964 Zb. Bezpochyby je zrejmé, že ustanovenie § 53 ods. 4 má demonštratívne vymedzenie vyvrátiteľnej právnej domnienky, že uvedené ustanovenia sú neprijateľnými podmienkami, neide však

o taxatívne vymedzenie vždy neprijateľných podmienok tak ako sa to snažil vo viacerých judikátov vsugerovať právnickej verejnosti najmä Krajský súd v Prešove.

Súd k argumentom však nezaujal žiadne stanovisko, vyhlásil dokazovanie za skončené. Je teda evidentné, že ak by zákonodarca chcel vytvoriť v § 53 ods. 4 tzv. čiernu listinu vždy neprijateľných podmienok, použil by inú formuláciu, napríklad je vždy neprijateľná a podobne čím by postuloval nevyvrátiteľnú domnienku.

Má za to, že ani indikatívne určenie, že podmienka v zmluve je textovo obdobná podmienke uvedenej v § 53 ods. 4 nezbavuje spotrebiteľa a najmä súd k povinnosti postupom podľa § 53 ods. 10 na základe vykonaného dokazovania stanoviť konkrétne skutkové a právne závery, ktoré by ho odôvodnili viedli k právnemu záveru o neprijateľnosti podmienky v konkrétnych podmienkach danej zmluvy.

V odvolaní uviedol, že súd bez toho, aby konfrontoval súd tieto účelové tvrdenia navrhovateľa s jeho písomnými prejavmi na listinných dôkazoch predložených odporcom súdu a to najmä s písomným prejavom v zázname o potrebách klienta kde jednoznačne potvrdil navrhovateľ, že mu boli vysvetlené zrozumiteľne jasne a úplne všetky skutočnosti o všeobecných poisťných podmienkach a ďalších náležitostiach poisťnej zmluvy, spôsob mimosúdneho riešenia sporov rozhodol v rozpore s § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, kedy tento deklaratórny zhodný prejav vôle učinil navrhovateľ pred uzavretím poisťnej zmluvy.

Poukazuje tiež na to, že sa prvostupňový súd vyhol povinnosti vykonať riadne test primeranosti podmienky v zmysle § 53 ods. 10 a tak je napadnuté súdne rozhodnutie prekvapivé pre odporcu a arbitrárne. Záznam o potrebách klienta nebol produktom žiadnej formulárovej zmluvy, bol produktom navrhovateľa ktorý týmto spôsobom osvedčil správny priebeh sprostredkovania poistenia v súlade s príslušným zákonom č. 340/2005 Z.z.

Súd bol povinný ďalej preskúmať rozpor vo výpovedi účastníka, teda navrhovateľa s rozporom alebo s obsahom písomného prejavu vôle, ktorý bol obsiahnutý v listinnom dôkaze. V prípade Korčovská ESD dôrazne upozornil dopytujúci sa Okresný súd v Prešove v bode 2 svojho výroku na jeho povinnosť konať pred konštatovaním neprijateľnosti podmienky najprv podľa článku 3 až 4 smernice, tak, aby mal dostatočné skutkové a právne závery ku vysloveniu tohto svojho názoru. Súd nesprávne právne posúdil, keď zistil skutočný stav veci že odkaz v osobitných zmluvných dojednaniach na text v časti XV. VPP logicky nerobí osobitné zmluvné dojednania súčasťou PP, ale naopak text uvedeného článku sa stáva súčasťou osobitných zmluvných dojednaní.

Nesprávny je právny záver súdu prvého stupňa, ktorý ani dôkladne neposudzoval hlavný právny vzťah a to vzťah poisťný medzi navrhovateľom a odporcom a nijako sa nevenoval jeho zániku v druhom roku po uzavretí poisťnej zmluvy, ktorá mala trvať dlhší čas. Súd riadne svoje rozhodnutie nezdôvodnil, keď sa nevyporiadal so všetkými namietanými tvrdeniami odporcu.

V odvolaní ďalej uviedol, že prvostupňový súd dospel k nesprávnemu skutkovému a právnemu záveru, pokiaľ považoval rozhodcovskú doložku za neplatnú, pretože nebola individuálne dojednaná. Zo znenia rozhodcovskej doložky vyplýva, že bola predtým vysvetlená navrhovateľovi tretím nezávislým subjektom, a teda bola jednoznačne individuálne dojednaná, a preto ju treba považovať aj za platný úkon oboch strán v spore. V záujme podpory svojich tvrdení dosiahnutia právnej istoty v rozhodovaní súdov v obdobných veciach rovnako poukazuje napríklad na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp.zn. 10CoE/51/2011, ako aj na stabilizovanú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky v zmysle ktorej je neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu aj princíp právnej istoty. Súd nesprávne vyhodnocoval aj postup sledovanie rozhodcovského súdu v skrátenej forme konania v rámci ktorého nejasne arbitrárne konštatoval, že tento neaplikoval predpisy na ochranu spotrebiteľa, avšak bližšie to v rozhodnutí nezdôvodnil.

V odvolaní tiež uviedol, že vznáša námietku zaujatosti voči sudcovi Krajského súdu v Prešove JUDr. U. P. s odkazom na § 15 ods. 1 O.s.p.

Proti výroku o trovách konania uviedol že právny záver je nesprávny a to z dôvodu, že úspech v spore je možné vysloviť až po konečnom rozhodnutí vo veci samej, pretože aj eventuálnym zrušením rozhodcovského rozsudku samotný spor o plnenie nie je ešte meritórne rozhodnutý.

K podanému odvolaniu odporcu sa navrhovateľ nevyjadril.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a potom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Krajského súdu v Prešove najmenej 5 dní vopred rozsudok a verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Zásadnou právnou otázkou v predmetnej veci v súvislosti aj s dôvodmi uvádzanými odporcom v odvolaní bola otázka, či rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol a ktorá je upravená v čl. XV. VPP odporcu, podľa ktorej všetky vzájomné spory a sporné nároky poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní, je podmienkou individuálne dojednanou (ako tvrdil odporca) a v negatívnom prípade, či zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľná podmienka).

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V zmysle čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („Smernica“), zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa.

V zmysle § 54 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka, sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou, nemôžu odchyliť v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Nesmú obsahovať podľa § 53 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

V danej veci sa navrhovateľka domáhala zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou zo dňa 17.07.2013 na Okresnom súde Prešov s poukazom na neplatnosť rozhodcovskej doložky dojednanej vo Všeobecných poisťných podmienkach.

Rozsudkom rozhodcovského Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C/1568/2012 zo dňa 19. 01. 2012 jej bola uložená povinnosť zaplatiť sumu odporcovi vo výške 168,45 Eur a trovy rozhodcovského

konania vo výške 276,- Eur. Tento rozsudok jej bol doručený 18. 06. 2013. Zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa ďalej vyplynulo, že odporca uzatvoril s navrhovateľkou dňa 08. 11. 2007 poistnú zmluvu, pričom k zániku poistného vzťahu došlo 07. 04. 2008 na základe listu odporcu zo dňa 07. 04. 2008, ktorým bola predmetná poistná zmluva zo strany odporcu na žiadosť navrhovateľa zo dňa 03.04.2008 zrušená.

Súd prvého stupňa zistil, že príslušnosť rozhodcovského súdu bola daná na základe rozhodcovskej doložky uvedenej v časti XV. VPP podmienok, aby všetky spory s odporcom riešila výlučne v rozhodcovskom konaní, ako aj s poukazom na osobitné zmluvné dojednanie tvoriaceho súčasť VPP.

Navrhovateľka vo výpovedi poukazovala, že poistné podmienky neboli riadne vysvetlené. Nebol jej objasnený spôsob, kto má riešiť prípadne spory medzi zmluvnými stranami, nebola upozornená na rozhodcovskú doložku, ani na to, že prípadne spory by mali byť prerokované pred iným organom než súdom. Sprostredkovateľka aj keď to bola jej nevesta jej povedala základne veci o poistení, nepovedala jej nič o tom, že spory bude riešiť nejaký iný súd. Nebola zvlášť upozornená na nejaké ustanovenia všeobecných poistných podmienok.

Na základe takto dojednanej rozhodcovskej doložky v poistnej zmluve bol dňa 19. 01. 2012 vydaný rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C/1568/2012, ktorý ukladal navrhovateľke zaplatiť sumu 168,45 Eur a trovy rozhodcovského konania 276,- Eur.

Smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza nie z minimálneho okruhu nekalých klauzúl, ktoré sa majú transponovať, ale zo vzorového okruhu klauzúl. V konečnom dôsledku sa okruh neprijateľných podmienok de lege lata uvedený v § 53 ods. 4 OZ upravil postupne viacerými novelami až po uplynutí transpozičnej lehoty (napr. neprimeraná sankcia pod písm. k/ bola upravená až novelou vykonanou zákonom č. 568/2007 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2008, kým hlavná transpozícia bola vykonaná zákonom č. 150/2004 Z.z. účinným od 01.04.2004.

Členské štáty si mohli vybrať, do akej miery prevezmú smernicou odporúčané nekalé klauzuly. Zároveň sa však umožnilo členským štátom prekročiť rámec smernice, čo umožnilo upraviť okruh neprijateľných podmienok aj širšie ako odporúča smernica „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“, (čl. 8 smernice).

Kým smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok (arg. slovo „najmä“ v § 53 ods. 4 OZ). To znamená, že súdu nič nebráni judikovať neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve podľa tzv. generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 OZ, a teda nad rámec zoznamu podmienok uvedených v prílohe smernice alebo okruhu uvedeného v Občianskom zákonníku. Nemožno napríklad vylúčiť, že súd so zreteľom na ostatné zmluvné podmienky (čl. 4 ods. 1 smernice) posúdi rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú bez ohľadu na jej znenie, teda že neobstojí žiadna rozhodcovská doložka a priestor pre rozhodcovské konanie bude len pri preukázateľnom individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy zo strany spotrebiteľa.

Odvolací súd poukazuje na kritériá neprijateľnej podmienky, za ktorú sa považuje podmienka, ktorá 1. je obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve, 2. spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, 3. nerovnováha musí byť daná v neprospech spotrebiteľa.

Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že o doložku, ktorá vyžaduje, aby spotrebiteľ riešil spory výlučne v rozhodcovskom konaní ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa tejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený nezvratne podrobiť sa rozhodcovskému konaniu (porov. uznesenia Krajského súdu v Trnave vo veciach sp. zn. 10CoE/153/2011, sp. zn. 10CoE/30/2011, sp. zn. 10CoE 109/2011). Právna veda na tento problém reaguje Kristiánom Csachom: „Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu „vnúti“ štandardná zmluvná klauzula, alebo dodávateľ svojím konaním. Spotrebiteľ má byť chránený pred oboma. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý

mechanizmus spotrebiteľsko-právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.“ In: Štandardné zmluvy, str. 214, Vydavateľ Aleš Čeněk, 2010).

Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ je svojím obsahom najbližšie problémovej doložke „...vyžaduje v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní“.

Uvedené ustanovenie sa má vykladať z pohľadu spotrebiteľa a jeho ochrany a nie z pohľadu dodávateľa. (porov. internetovú diskusiu na otázku neprijateľnosti doložky, ktorá ponúkala na výber medzi štátnym a rozhodcovským súdom: <<http://www.lexforum.sk/247>> Kristián Csach: „Takže otázne je, ako by som posúdil reálne možnosti, ktoré by nastali:

1. Spotrebiteľ by inicioval konanie na RS - OK, RS môže konať (písmenko r) nezakazuje, aby spotrebiteľ sa na RS obrátil, zakazuje iba to, aby to bol jediný orgán, na ktorý sa môže obrátiť).

2. Spotrebiteľ by inicioval konanie na súde - OK, súd môže konať

3. Dodávateľ by inicioval konanie na súde - OK, súd môže konať

Samozrejme, problematickou by bola tá najočakávanejšia:

4. Dodávateľ by inicioval konanie na RS - klauzula je neprijateľná, ak nie je alternatíva daná pre spotrebiteľa, aby rozhodcovské konanie zastavil a „odsunul“ na iné bojisko.

Podľa dôvodovej správy k § 53 ods. 4 písm. r/ OZ „spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle navrhovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú“.

Teda podľa Csacha doložku nie je možné akceptovať, ak by vyžadovala od spotrebiteľa podrobiť sa arbitráži. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ nie je len o možnosti výberu medzi štátnym a súkromným súdom, ale predovšetkým o dôsledkoch, ktoré zakladá, a teda, či doložka nenúti spotrebiteľa podrobiť sa nezvratnej arbitráži.

Ako je zřejmé zo smernice, na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. O typovú zmluvu vrátane rozhodcovskej doložky ide aj v predmetnej právnej veci. Nepochybne ide o štandardnú typovú zmluvu medzi podnikateľom a spotrebiteľom (čl. 1 ods.1, čl. 2 písm.b/,c/ Smernice Rady 93/13/EHS).

Odvolací súd zastáva názor, že pokiaľ ide o tzv. nevýhradnú rozhodcovskú doložku, možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzórna, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú veritelia, čo možno odôvodniť aj rozsahom nárokov plynúcich zo štandardne formulovanej zmluvy. Naopak, ak niektorý spotrebiteľ výnimočne uplatňuje svoje práva, tak využíva - pre neho transparentný štátny súd. Odvolací súd pritom nepochybuje o tom, že spotrebiteľ, ktorý sa rozhodne osobitne individuálne vyjednať rozhodcovskú zmluvu, by aj reálne rozhodcovské konanie využil, pretože inak by jeho individuálne („sólo“) vyjednávanie nedávalo zmysel.

Poskytovanie spravodlivosti musí mať svoje limity a musí aj pre súkromnoprávnu sféru arbitrov. Ide o rozhodovanie o právach a právom chránených záujmoch osôb, ktoré môže výrazne zasiahnuť do života ľudí a ak sa majú akceptovať pri poskytovaní spravodlivosti súkromnoprávne prvky, tak len s jednoznačnými garanciami vylučujúcimi pochybnosti o férovom arbitrážnom konaní vrátane rozhodcovskej zmluvy. Doložky nemôžu predstavovať pasce pre spotrebiteľov za účelom čo najskoršieho privodenia exekúcie.

V danom prípade podľa obsahu spisu dodávateľ preukázateľne navyše nevysvetlil spotrebiteľovi význam rozhodcovskej doložky, na rozdiel od zásad občianskeho súdneho konania, nepredstavil mu pravidlá, podľa ktorých sa bude viesť súkromný „súdny“ proces a nedal mu po preukázateľnom poučení na výber rozhodnúť sa (pre porovnanie § 90 ods. 3 Zákona o platobných službách).

Aj procesné pravidlá rozhodcovského súdu ponímajúce kontraktálnu inkorporáciu prostredníctvom rozhodcovskej doložky sú súčasťou zmluvného vzťahu a ako formulárový produkt podliehajú súdnej kontrole neprijateľnosti zmluvných podmienok. Ak povinný spotrebiteľ mal vyjednať súkromný „súdny“ proces, mal by nepochybne poznať tieto pravidlá. O týchto niet v spise ani zmienky. Odvolateľ sa bráni

tým, že navrhovateľka bola dostatočne poučená a táto skutočnosť vyplýva zo Záznamu o potrebách klienta.

Odvolačiaci súd si nedokáže predstaviť rokovanie spotrebiteľa o rozhodcovskej doložke a jej perfektné individuálne zmluvné vyjednanie, ak spotrebiteľ nepozná jeho obsah (vedľajší predmet zmluvy). Je takmer notorietou, že v rámci uzatvárania spotrebiteľských zmlúv sa díleri nezmieňujú o podrobnostiach a procesných pravidlách rozhodcovského konania. Získavanie podpisov spotrebiteľov pod údajné individuálne vyjednanie má kampaňovitý rozmer. Tvrdenie o tom, že si takýto proces vyjednal spotrebiteľ a pritom nepoznal jeho obsah, je poznačené neudržateľnou tendenciou dosiahnuť arbitráž, s čím je spojené ďalšie zvýšenie nákladov spotrebiteľa.

O to sa ale súd musí postarať, pretože štát má medzinárodný záväzok chrániť hospodárske záujmy spotrebiteľov (čl. 169 Zmluvy o fungovaní EÚ).

Príloha smernice, ktorá obsahuje zoznam nekalých podmienok, ustanovuje pod písm. q/,... najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory nepodliehajúce právnym ustanoveniam, výhradne arbitrážou...

Ide o vzorový zoznam, a preto aj keby odporúčanie pod písm. q/ smernica neobsahovala, vlastne by to nemalo praktický význam a dopad pre slovenského zákonodarcu, ktorý mohol upraviť okruh neprijateľných podmienok podľa vlastných predstáv. Ak je nerozhodujúce, či vzorový zoznam vôbec obsahuje klauzulu o rozhodcovskej doložke, je rovnako irelevantné, ak zoznam obsahuje určité znenie týkajúce sa rozhodcovskej doložky. V konečnom dôsledku slovenský zákonodarcu ani neprevzal znenie smernice pod bodom q/ prílohy v jej znení. Rovnako je nerozhodujúce, či sa bude operovať termínom „doložka“ alebo „podmienka“ v prílohe smernice.

Znenie smernice má význam pre postup súdu pri výklade a aplikácii generálnej klauzuly uvedenej v § 53 ods. 1 OZ, pretože už len tým, že tvorca smernice osobitne v prílohe poukázal na niektoré klauzuly, nepochybne tak urobil preto, že majú vysokú potenciú spôsobiť v praxi značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Tým, že je v rámci prílohy smernice spomínaná aj arbitráž, je treba mať v aplikačnej praxi súdov osobitne na zreteli arbitráž, čo prvostupňový súd ani najmenej nepodcenil, práve naopak.

Môže sa vyskytnúť otázka, či by vôbec spotrebiteľa napadla myšlienka namietat' neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Tú odvolací súd poukazuje na nutnosť objektívneho posúdenia rozhodcovskej doložky a nie je rozhodujúca vôľa účastníka zmluvného vzťahu a v tomto zmysle ani jeho aktivita. Neprijateľná rozhodcovská doložka je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 OZ) a je povinnosťou nielen súdu, ale aj rozhodcu z tohto právneho posúdenia vyvodit' všetky právne dôsledky a poskytnúť náležitú ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Neuniklo pozornosti odvolacieho súdu, že rozhodca iba zriedkavo pristupuje k posúdeniu platného založenia vlastnej právomoci, resp. túto iba formalisticky skonštatuje ako danú. Odvolací súd tak nadobudol presvedčenie, že aj toto konanie je prejavom nerešpektovania práv spotrebiteľov, resp. reflexiou absencie nestrannosti a nezáujatosti rozhodcu.

Akceptovateľnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských veciach sa ponúka napríklad osobitným vyjednaním a nie nanútením arbitráže spotrebiteľovi. Arbitráž môže fungovať, ale za transparentných podmienok ako efektívny prostriedok ochrany a keď aj spotrebiteľ rozumie, o čo v prípade rozhodcu ide.

Na individuálne dojednanie je však potrebné rešpektovať a zachovať proces tvorby zmluvy ustanovený v OZ. Naproti tomu nevhodné predkladanie podmienok predstavuje jednu z nekalých obchodných praktík (klamlivá obchodná praktika; § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa; ďalej len „ZOS“). Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok versus vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera.

Zbavenie sa zodpovednosti za nekalú obchodnú praktiku pri nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok argumentáciou, že spotrebiteľ mal byť bdely, odvolací súd neprijíma, a odsudzuje ako

konanie hraničiace so zlým úmyslom v zmluvných vzťahoch. Je neakceptovateľné, aby porušovateľ práva presúval zodpovednosť na slabšieho a je vylúčené, aby za takýchto okolností súd akceptoval rozhodcovskú doložku.

Odvolací súd pripomína judikatúru súdneho dvora [...je nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky (Océano, Mostaza Claro (bod. 25-27), Godard (bod 61), ASTURCOM (bod 51), uznesenie POHOTOVOSTĚ (bod 50), Pannon a iné]. To isté platí, pokiaľ ide o rozpor rozhodcovskej doložky s generálnou klauzulou. Odvolací súd navyše poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011, IV. ÚS 55/2011-19, v ktorom ústavný súd podporil judikatúru na ochranu spotrebiteľa: „Zákon explicitne nekonfrontuje navzájom inštitút dobrých mravov a inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Odvolací súd nezaznamenal ani v judikatúre pomenovanie týchto inštitútov súkromného práva. Každopádne na to, aby sa skonštatovala blízkosť týchto inštitútov z hľadiska ich významu a zákonom sledovaného cieľa ratio legis, netreba použiť ani zložité výkladové metódy.

Pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku, aj takto sa dajú definovať dobré mravy, ak tomuto kritériu zmluvná podmienka nevyhovuje, prieči sa dobrým mravom.

Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa, je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej, rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako aj bez návrhu súd exekúciu zastaví o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi.“

Dodávateľ s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Dodávateľ musí počítať s tým, že plnenie z nekalej podmienky mu súd nemôže vymôcť.

Predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa rozumie „najmä konanie, ktoré je v rozpore so zžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody (pre porov. § 4 ods. 8 ZOS).

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia KS v Prešove z 27.09.2010, podľa ktorého: „Zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzavretej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak sice spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu. ...“

Odvolací súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach konštatoval a je to uvedené aj v spomínanom stanovisku kolégia, že nijako nespochybňuje význam materiálnej právoplatnosti súdneho rozhodnutia, a to predovšetkým v záujme právnej istoty vyplývajúcej z právoplatného súdneho rozhodnutia. Na druhej strane však materiálne právoplatnosť rozhodnutia štátneho orgánu nie je bezvýnimčná a možno ju prelomiť v zákonom stanovených prípadoch (porov. účinky rozhodnutia v blokovanom konaní, ktorým súd nie je viazaný, § 135 ods. 1 in fine O.s.p.)..

Európsky súd pre ľudské práva nevidel porušenie čl. 6 Dohovoru v prípade, že z podstatných dôvodov došlo k prelomeniu účinkov vecí právoplatne štátnym súdom judikovanej (porov. § 64 rozsudku Zehentner v. Rakúsko).

Podľa cit. čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“.

Európska komisia vo svojich pripomienkach uviedla, že „pokiaľ ide o zásadu efektivity, t.j. o požiadavku, aby vnútroštátne procesné predpisy neznemožnili alebo nesťažili nadmerne výkon práv uznaných právom Únie, zdá sa, že pokiaľ sa ust. § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní uplatňuje aj na prípady, keď požadované plnenie je v rozpore s právom Únie, povinnosť vnútroštátneho súdu zastaviť exekučné konanie bez návrhu (ex offa) predstavuje dostatočné zabezpečenie uplatnenia tejto zásady“ (bod 33 pripomienok EK vo veci C-76/10).

Podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie „politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa“.

Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacjej pozície v slabšom postavení. To platí aj vo vzťahu, keď zmluvný vzťah obsahuje aj vedľajšie zmluvné ustanovenia formulárovej povahy (záložné zmluvy, ručiteľské zmluvy, dohody o zrážkach zo mzdy, rozhodcovské zmluvy a pod.).

Možnosť zmeny obsahu štandardných podmienok zo strany spotrebiteľa je len iluzórna a je zrejmé, že ide o rovnosť len formálnu. Aby sa dosiahla faktická rovnosť, je to možné dosiahnuť len vonkajším zásahom tzv. súdnou kontrolou (porov. rozsudky Mostaza Claro C 168/05, Océano Grupo Editorial SA C 240/98-C 244/98).

Snaha názorovo uprednostniť jednostranný výklad zákona na strane odvolateľa evidentne naráža na ciele práva Európskej únie, ktoré musí štát naplniť. Medzinárodná zmluva vrátane Zmluvy o fungovaní EÚ má po jej ratifikácii prednosť a v hierarchii právnej sily je nad zákonom (čl. 7 ústavy). Lojalita k aktom EÚ je zásadná a rešpektovanie judikatúry súdneho dvora je principiálnou otázkou. Odvolací súd nechce relativizovať význam princípu právnej istoty vyplývajúci z právoplatného rozhodnutia ale na druhej strane ak ide o výnimočné a závažné okolnosti a naplnenie cieľov práva EÚ, súd ich má naplniť.

Podľa čl. 3 ods. 2 smernice „Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou“.

Možnosť ponúknuť spotrebiteľovi rozhodcovské konanie nič nemení na podstate povahy individuálne vyjednanej rozhodcovskej doložky.

Evidentne ide o vopred dodávateľom naformulované zmluvné klauzuly, vrátane časti o rozhodcovskom konaní a rovnako je zrejmé, že spotrebiteľ nemôže meniť formulárovú zmluvu ani obsah rozhodcovskej zmluvy vrátane rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu. Cieľ smernice garantovať súdnu kontrolu neprijateľnosti zmluvných podmienok sa týka 1. dodávateľom vopred naformulovaných klauzúl a 2. bez možnosti meniť ich obsah. Je pritom irelevantné, či niektorú časť zmluvy dodávateľ osobitne spotrebiteľovi navrhol.

Podľa názoru vyjadreného v odvolaní by platilo, že všetky rozhodcovské zmluvy dohodnuté so spotrebiteľom sú individuálne vyjednané len z dôvodu, že spotrebiteľ uviedol o jeden podpis v zmluve navyše. Úplne by sa strácal cieľ a zmysel súdnej kontroly formulárových podmienok, ktorých obsah spotrebiteľ nemôže nejako zmeniť. Spotrebiteľ mohol rozhodcovskú doložku ako celok prijať alebo

odmietnuť, a na otázku, či si rozhodcovskú doložku vymienil, možno iba ťažko odpovedať kladne, keďže jej obsah, vrátane relevantných pravidiel rozhodcovského procesu zjavne nepoznal.

Teória prezentovaná v odvolaní je v priamom rozpore s relevantnými ustanoveniami OZ. Tu rovnako platí, že za podmienku, ktorá nie je individuálne vyjednaná, sa považuje podmienka, ktorá bola vopred naformulovaná a spotrebiteľ nemôže meniť jej obsah. Ak by podstatu individuálne vyjednanej zmluvnej podmienky determinovala bez ďalšieho možnosť výberu, zo súdnej kontroly by boli vylúčené všetky formulárové typové zmeny a doplnky k pôvodnej zmluve, keďže bolo len na spotrebiteľovi, či k formulárovým zmenám pristúpi. S tým sa odvolací súd nemôže stotožniť, keďže by došlo k popretiu zmyslu a cieľa ochrany práv spotrebiteľa (Smernice 93/13/EHS) a k spochybneniu ochrany a podpory efektívneho vnútorného trhu EÚ očisteného od nemorálnych zmluvných klauzúl. Vo formulároch môžu byť pre spotrebiteľa dôležité, ale aj nepotrebné veci, no spoločným znakom za každých okolností je, že spotrebiteľ nemá možnosť meniť obsah formulára. Buď ho akceptuje alebo zmluva nevznikne. Súdna kontrola bola vytvorená práve z dôvodu ochrany pred diktátom formulárových zmlúv, vrátane formulárových zmien a doplnkov pripravených vopred dodávateľom. Uvedený cieľ žalovaný náležite nedocenil, resp. nesprávne interpretoval, o to viac, že ide o medzinárodný záväzok Slovenskej republiky k EÚ.

Tento záver možno vystihnúť z judikatúrneho vývoja súdneho dvora v rozhodnutí Pohotovosť/Korčková (bod 50.). Preto aj ochrana poskytovaná súdom vo vzťahu k neprijateľnej zmluvnej podmienke je o presadení noriem vyššej právnej sily a záväzku štátu prijať všetky kroky nevyhnutné na to, aby nekalá podmienka spotrebiteľa nezaväzovala. Pri dôslednom aplikovaní judikatúrnych záverov súdneho dvora tak aj prvostupňový súd ako článok súdnej sústavy EÚ a ako orgán členského štátu EÚ postupoval náležite a rozhodol vecne správne tým, že poskytol ochranu spotrebiteľovi pred nekalou rozhodcovskou doložkou.

Moc rozhodcu rozhodovať spory nie je delegovaná zo strany žiadneho verejnoprávneho subjektu (uznesenie ÚS ČR IV. ÚS 130/02). Prvostupňový súd interpretoval a aplikoval právo v súlade s medzinárodnou zmluvou.

Nevhodné predkladanie zmluvných podmienok sa týka smernice Európskeho parlamentu a Rady z 11.5.2005 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („Smernica o nekalých obchodných praktikách“). Odvolací súd pripomína, že OZ v rovine vnútroštátnej zakotvuje normatívne mantinely posúdenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

Na strane odporcu je dôkazné bremeno preukázať, že spotrebiteľ si vo svetle vyššie uvedených požiadaviek odvolacieho súdu (nielen formálne) individuálne vyjednal rozhodcovské konanie. V tomto smere popri nedôslednej argumentácii neboli doložené žiadne relevantné listinné dôkazy podporujúce záver o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej doložky. Nie spotrebiteľ má dokázať, že nedošlo k individuálnemu vyjednaní, ale dodávateľa zaťažuje bremeno presvedčivo preukázať individuálne vyjednanie (§ 53 ods. 3 OZ) - ani tento aspekt nie je v odvolaní zohľadnený. Z predloženej zmluvy nevyplýva individuálne vyjednaná rozhodcovská zmluva a odporca neoznačil žiadne iné relevantné dôkazy. Ak si spotrebiteľ individuálne vyjednal rozhodcovskú zmluvu, potom by muselo platiť, že si individuálne (podľa predstáv spotrebiteľa) vyjednal aj podmienky arbitráže. Z obsahu spisu však takýto záver rozhodne nemožno prijať. Dôvodne teda možno konštatovať, že odporca si dôkazné bremeno o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej doložky nespĺnil.

Navrhovateľ nemal možnosť ovplyvniť obsah predmetnej doložky. Mohol ju buď prijať ako celok alebo odmietnuť. Obsah tejto rozhodcovskej doložky bol dodávateľom (odporcom) vopred pripravený a na jej obsahu navrhovateľ nijakým spôsobom neparticipoval. Už len tento samotný fakt spochybňuje tvrdenie odporcu, že ide o individuálny návrh navrhovateľa na riešenie prípadného sporu v rozhodcovskom konaní.

Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je treba vykladať v súlade s cieľom smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola pripravená vopred a spotrebiteľ preto nebol

schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 Smernice).

Nič na tom nemení ani tá skutočnosť, na ktorú odporca poukazoval v odvolaní, že vyjednaní tejto rozhodcovskej doložky predchádzal záznam sprostredkovateľa poistenia o potrebách klienta, ktorý bol spísaný pri uzatváraní poisťovnej zmluvy. Ak by sa navrhovateľ rozhodol osobitne individuálne vyjednať rozhodcovskú doložku, zaiste by tento záznam o sprostredkovaní poistenia, aj samotná zmluva neboli na predtlačenom formulári, ale osobitne konkrétne vyjednané a špecifikované tak, aby odrážali to, čo si navrhovateľ individuálne želá.

Záznam sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta k predmetnej poisťovnej zmluve preukazuje, že v danom prípade opäť ide o predtlačný formulár, kde navrhovateľ nemal na výber možnosť individuálne dohodnúť obsah podmienky. Takto predtlačný formulár (aj keď vo forme záznamu sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta), odvolací súd nepovažoval za dôkaz, ktorý by potvrdzoval, že navrhovateľ individuálne dojednal rozhodcovskú doložku. Na tejto okolnosti nič nemení ani to, že predmetné poistenie bolo dojednané sprostredkovateľom poistenia v zmysle zákona č. 340/2005 Z.z. Sprostredkovateľ poistenia je totiž osobou, ktorá reprezentuje poisťovňu, koná v jej záujme a v jej prospech, čo znamená, že samotná okolnosť takejto formy dojednávania poisťovného vzťahu nemôže byť na ujmu hodnotenia zmluvných podmienok dojednaných pri tomto poistení v zmysle Smernice Rady č. 93/13/EHS.

Z obsahu spisu a napokon aj tvrdenia samotného odporcu nevyplýva, že by ako dodávateľ vysvetlil navrhovateľovi význam rozhodcovskej doložky, pravidiel, podľa ktorých sa bude viesť tento proces a po preukázateľnom poučení, jej dal na výber sa rozhodnúť. Preto, ak napríklad spotrebiteľ mal vyjednať tento súkromný proces, mal by nepochybne tieto pravidlá poznať. O nich však v spise tiež niet žiadnej zmienky. Preto tvrdenie odporcu o tom, že takýto proces si dojednal spotrebiteľ (v danom prípade navrhovateľ) a pritom nepoznal jeho obsah, je z pohľadu vykonaného dokazovania neudržateľné.

K námietke odvolateľa o nedostatočnom odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa, ktoré najmä z pohľadu preskúmateľnosti rozhodnutia a eventuálneho odňatia možnosti odporcovi konať pred súdom odvolací súd udáva, že súd prvého stupňa venoval dostatočnú pozornosť okolnosti, ako bola rozhodcovská doložka v predmetnej poisťovnej zmluve a súvisiacich listinách naformulovaná, analyzoval jej umiestnenie vo všeobecných poisťovných podmienkach, ako aj v osobitných zmluvných dojednaniach a správne konštatoval umiestnenie predmetnej rozhodcovskej doložky, ako aj jej formulovanie v rámci všeobecných poisťovných podmienok a osobitných zmluvných dojednaní. Je potrebné predovšetkým konštatovať, že osobitné zmluvné dojednania sú vlastne súčasťou všeobecných poisťovných podmienok, aj keď sú tieto osobitne podpísané, avšak z pohľadu priemerného spotrebiteľa, ako je to v prípade navrhovateľa, nevymykajú sa tieto osobitné zmluvné dojednania osobitným spôsobom z rámca všeobecných poisťovných podmienok a predovšetkým z charakteru vopred pripravenej predformulovanej zmluvnej podmienky. Dokazovanie vykonané na súde prvého stupňa potvrdilo, že žalobca nemal možnosť takto formulovanú podmienku nijakým spôsobom ovplyvniť a ako bolo vyššie naznačené, zodpovednosti v tomto smere sa žalovaný nemôže zbaviť ani s poukazom na pôsobenie sprostredkovateľa poistenia pri uzatváraní predmetnej poisťovnej zmluvy v zmysle zákona č. 340/2005 Z.z. Práve táto okolnosť, teda pôsobenie sprostredkovateľa poistenia pri uzatváraní predmetnej poisťovnej zmluvy, je dôkazom toho, že tieto predložené doklady, teda všeobecné poisťovné podmienky a ich súčasť v podobe osobitných zmluvných dojednaní, nebolo možné meniť.

V danej veci je nezanedbateľná aj tá skutočnosť, že v predmetnej veci napr. trovy rozhodcu (276,- Eur) prevyšujú vymáhanú istinu pohľadávky vo výške 168,45 Eur. Už len táto skutočnosť predstavuje neprímeranosť arbitrážneho procesu.

Odvolací súd sa preto nestotožnil s tým, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná medzi navrhovateľom a odporcom.

Predkladanie takto dohodnutých rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže, nevenujú pozornosť tejto časti formuláru, pretože táto doložka je zakotvená do

všeobecných zmluvných podmienok vyhotovenej v štandardnej rozhodcovskej zmluve, na samostatnom liste - hárku papiera, odvolací súd považuje za nevhodné.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na judikatúru Súdneho dvora a na tú skutočnosť, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky (Mostaza Claro, bod 25. - 27., C 168/05, Océano Grupo Editoria, Asturcom, a iné).

Dodávateľ (odporca) s odbornou starostlivosťou musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky, má poznať aj dôsledky ich používania.

Predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa rozumie „najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenie z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovanie služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušenie zmluvnej slobody (§ 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa).

K námietke odvolateľa že sa prvostupňový súd nezaoberal testom primeranosti predmetnej rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a v tomto smere správne poukázal na okolnosť, že predmetná zmluvná podmienka prináša značnú nerovnováhu do vzťahu medzi účastníkmi konania. Ak žalovaný v odvolaní poukazuje na test primeranosti uvedený v článku 4 Smernice č. 93/13/EHS, najmä v podobe brania do úvahy povahy služby, všetkých špecifických okolností, ktoré sprevádzali uzatvorenie zmluvy a všetkých ďalších podmienok zmluvy vo vzájomných súvislostiach v čase uzavretia zmluvy, bolo jeho dôkazným bremenom v priebehu konania, aby preukázal, že z tohto pohľadu rozhodcovská doložka ako zmluvná podmienka nie je neprimeraná, a preto nemôže byť kvalifikovaná ako neprijateľná. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jednoznačne zhodnotil aké ťažkosti, rozhodcovské konanie môže navrhovateľovi ako priemernému spotrebiteľovi priniesť z pohľadu uplatňovania jeho práva, ako aj istú mieru pochybností o nezávislosti rozhodcovského orgánu, pokiaľ jednoznačnú ingerenciu pri jeho voľbe alebo kreovaní má len žalovaný ako dodávateľ. Nemožno preto konštatovať, že by predmetná zmluvná podmienka v podobe dojednania rozhodcovskej doložky prešla v pozitívnom slova zmysle testom primeranosti v zmysle článku 4 Smernice č. 93/13/EHS a obstála z pohľadu dodržania predpisov na ochranu spotrebiteľa.

Na týchto záveroch nič nemení ani eventuálne odlišná judikatúra iných súdov, nakoľko v predmetnej veci v zmysle vyššie uvedeného i v zmysle záverov súdu prvého stupňa nemožno konštatovať osobitosť dojednania tejto zmluvnej podmienky v podobe rozhodcovskej doložky.

Na základe uvedeného je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci správne postupoval pokiaľ návrhu vyhovel v dôsledku porušenia predpisov zabezpečujúcich ochranu spotrebiteľa a v nadväznosti na túto okolnosť rozsudok rozhodcovského súdu zrušil.

V súvislosti s odvolacou námietkou odporcu vo vzťahu k sudcovi Krajského súdu v Prešove JUDr. U. P. z dôvodu jeho zaujatosti pre pomer k veci, ako aj k odporcovi, odvolací súd túto námietku považoval za irelevantnú s poukazom na skutočnosť, že v danom prípade zákonným senátom vo veci prejednávania predmetu sporu je senát, ktorý je uvedený v záhlaví tohto rozsudku.

So zreteľom na uvedené preto napadnutý rozsudok v zmysle ust. § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok ako vecne správny (vrátane správneho výroku o trovách konania § 219 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd postupom podľa § 224 ods. 1 O.s.p. V odvolacom konaní navrhovateľka nevyčíslila trovy konania v lehote do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku, a preto sa jej trovy nepriznali (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. § 151 ods. 1 ods. 2 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3: 0 (§ 3 ods. 9 zákona č.757/2004 Z.z o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.